

OB ROMANJU PAVLA VI. V SVETO DEŽELO

Reforma Cerkve, zedinjenje kristjanov, razgovor z vsem svetom

To so temeljne smernice, ki jih je papež potrdil in obrazložil v svoji poslanici iz Betlehema - Zgodovinsko srečanje s patriarhom Athenagorasom

V središču zanimaja svetovne javnosti je še vedno romanje papeža Pavla VI. v Sveto deželo. V dvatisočletni zgodovini Cerkve se je prvič zgodilo, da je Petrov naslednik poromal v kraje, v katerih se je rodil, deloval in umrl Kristus, v kraje, ki so torej zibelka krščanstva. Ze iz tega izhaja, da je papežev obisk izredno važna zgodovinski dogodek, ki bo gotovo imel globoke posledice v vsem krščanskem in morda tudi nekrščanskem svetu.

S svojim obiskom v sveti deželi je Pavel VI. hotel v prvi vrsti izraziti voljo in željo katoliške Cerkve, da se v sedanjem času tesneje oklene svojih izvirov in si s tem nekako nabere novih, svežih moči za nadaljnje izvrševanje svojega poslanstva na zemlji. Papežev romanje je nadalje pomembno, ker je v Sveti deželi prvič po letu 1054 prišlo do srečanja med poglavarjem katoliške Cerkve in enim izmed najvišjih predstavnikov pravoslavnih Cerkva — carigrajskim patriarhom Athenagorasom.

POSLANICA IZ BETLEHEMA

Osrednji dogodek romanja sv. očeta je brez dvoma bil obisk v Betlehemu, kraju Kristusovega rojstva. Od tu je Pavel VI. naslovil na svet posebno poslanico, v kateri je pojasnil namen svojega kratkega potovanja, obrazložil smernice, ki se jih bo Cerkev držala pri svojem bodočem poslanstvu in hkrati predstavil Cerkev vsemu svetu.

»Sedaj je napočil zgodovinski čas — je v začetku poslanice poudaril sv. oče — v katerem mora Jezusova Cerkev doživljati svojo globoko in vidno enotnost. Zaključiti moramo Vesoljni cerkveni zbor, cerkvenemu življenju moramo vlti novih čustev, novih smotrov in novega duha, kar velja za misel, besedo, molitev, vzgojne metode, umetnost in kanonsko zakonodajo.«

»Potreben bo skupen napor — je v tej zvezi nadaljeval Pavel VI. — pri čemer bo moral sodelovati vsak sloj. Te besede veljajo za katoličane, ki se že nahajajo v varni Kristusovi staji.«

VPRAŠANJE ZEDINJENJA

Pri tem pa se je sv. oče spomnil ločenih bratov in dejal: »Sedaj je že vsem jasno, da se ni mogoče več izmikati vprašanju zedinjenja: danes nas ta Kristusova volja sili, da modro in z ljubeznijo naredimo, kar je mogoče, da bi vsi kristjani uživali največjo dobro in največjo čast: enotnost Cerkve.«

Pavel VI. se zaveda kočljivosti in zapletenosti tega vprašanja, ki se gotovo ne more rešiti čez noč. Zato je v tej zvezi dejal: »Tudi ob tej izredni priložnosti moramo reči, da do zedinjenja ne more priti na škodo verskih resnic. Toda ponovno poudarjamo, kako smo pripravljene upoštevati vsako pametno možnost, da zgladimo pot do razumevanja, spoštovanja in ljubezni, kar naj dovede k bližnjemu srečanju z ločenimi brati. Pričakovanje vseh nas je lojalno in pristrčno. Vrata stajajo odprta.«

PO TISOČ LETIH

Kot smo omenili, se je papež na palestinskih tleh srečal s carigrajskim patriarhom Athenagorasom. »Medtem ko se je leta 1054 odposlanstvo rimske Cerkve odpravilo pod vodstvom nadškofa Guida d'Almalfija v Carigrad, da položi na glavni oltar bazilike sv. Sofije papežev bulo o izobčenju, s čimer je tudi prišlo do dokončnega razkola med Cerkvama — pripominja neki znani italijanski cerkveni pisec — je danes Pavel VI. vrnil na Oljski gori obisk patriarhu Athenagorasu in se z njim tesno ter pristrčno objel. Ne moremo razu-

meti zgodovinske važnosti tega srečanja — zaključuje omenjeni pisec — če ne pomislimo, da že tisoč let ni prišlo do osebnega stika med dvema najvišjima predstavnikoma krščanskega Zahoda in Vzhoda.«

Po tem sestanku je bilo izdano skupno sporočilo, v katerem je med drugim rečeno tole: »Po tolikih stoletjih molka sta se Pavel VI. in patriarh Athenagoras srečala z željo, da bi izpolnila božjo voljo in proglasila staro, Cerkev zaupano evangeljsko resnico. Oba romarja prosita Boga, naj bo njuno srečanje prvi znak bodočih dogodkov za Božjo slavo in razsvetlitev zvestega božjega ljudstva. Ta skupna čustva naj se sporoče vsem članom obeh cerkvenih hierarhij in vsem vernikom, da se jim pridružijo in dvignejo k Bogu ponovne molitve, naj vsem kristjanom čedalje bolj zasije resnica o eni sami Jezusovi Cerкви in nje-nega evangelija, ki je luč in rešitelj sveta.«

Pavel VI. je v betlehemiški poslanici dalje poudaril, da želi spregovoriti besedo tudi svetu, in sicer »vsem tistim — kot je sam pojasnil — ki na krščanstvo gledajo od zunaj, kot da bi mu bili tuji ali se mu dejansko čutijo tuji.«

Nadaljuje se delo Janeza XXIII.

»Smo predstavniki — je v tej zvezi poudaril sv. oče — in pobudniki krščanske vere. Nimamo nobenega drugega interesa, kot da to vero oznanjamo. Ničesar ne zahtevamo, razen svobode, da to vero izpovedujemo in jo ponudimo tistemu, ki jo svobodno sprejme. Želimo pa še nekaj dostaviti in prosimo svet, da to lojalno upošteva: ker je to neposredni smoter našega poslanstva. Mi želimo delovati za blaginjo človeštva, za njegove koristi in za njegovo odrešenje. Menimo celo, da je rešitev, ki jo mi nudimo, svetu potrebna.«

»Mi gledamo na svet z neizmerno simpatijo. Če se svet čuti, da je krščanstvu tuj, se krščanstvo ne čuti tuje svetu. Poslanstvo krščanstva je poslanstvo prijateljstva med človeštvom, je poslanstvo razumevanja, napredovanja, povzdigovanja in odreševanja. Znano nam je, da hoče danes človek samostojno delovati in res je, da odkriva nove ter občudovanja vredne stvari. Toda zaradi teh stvari človek še ni boljši, še ni srečnejši in ni za vedno ter popolnoma rešil vseh svojih problemov.«

Pavel VI. je na koncu poslanice poslal svoj pozdrav najprej ljudstvom, ki skupno

s kristjani verujejo v enega samega Boga. Pri tem je gotovo mislil predvsem na Žide in muslimane, ki so bili njegovi gostitelji. Toda takoj nato je dejal: »Naš pozdrav pa ne pozna meja in gre mimo vsake pregrade ter je naslovljen na vse ljudi, ki so dobre volje. Prav v enaki meri velja naš pozdrav tudi ljudem, ki ne kažejo naklonjenosti Kristusovi veri, ki skušajo omejevati njeno širjenje in nasprotujejo vernikom. Tistim, ki preganjajo katoliško življenje in ki tajijo Boga in Kristusa, naslavljamo svoj opomin in jih hkrati mirno vprašamo: zakaj, zakaj?«

V svoji poslanici iz Betlehema je torej Pavel VI. ponovno obrazložil, kakšne so in bodo temeljne smernice njegovega papeževanja. Njegovo delovanje teži v dve smeri: k reformi Cerkve in k zedinjenju krščanskih veroizpovedi, pri čemer prihaja tudi čedalje bolj do izraza novo stališče Cerkve do njenih nasprotnikov. Gre v bistvu za nadaljevanje dela, ki ga je začel njegov predhodnik Janez XXIII., kar je sicer že bilo razvidno iz poteka drugega zasedanja ekumenskega koncila in bo gotovo prišlo

(Nadaljevanje na 2. strani)

RADIO TRST A

- NEDELJA, 12. januarja, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 9.30 Slovenski narodni motivi; 10.00 Prenos sv. maše iz stolnice Sv. Justa; 11.15 Oddaja za najmlajše: »Slavčka v viharju« (Eugenio Pilla - Rita Mann - Mara Kalan), igrajo člani RO; 12.00 Slovenska nabožna pesem; 12.15 Vera in naš čas; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... Odmevi tedna v naši deželi; 14.30 Sedem dni v svetu; 15.30 Radijska novela - Giuseppe Dessi: »Beg«; 18.30 Po družtvih in krožkih: »Sahovski klub Bratov v Gorici« (S. Martelanc); 21.00 Iz slovenske folklorne - Lelja Rehar: »Bom šou jest k ljubce u vas«.
- PONEDELJEK, 13. januarja, ob: 11.45 Ameriški odmevi; 12.15 Iz slovenske folklorne - Lelja Rehar: »Bom šou jest k ljubce u vas«; 18.00 Glasovi iz narave (Tone Penko); 18.30 Koncert »Camerata Musicale Triestine«; 19.15 Radijska univerza - Sveta brata Ciril in Metod - O. Anton Koren: »Slovenski doprinos k spoznanju svetih bratov«; 19.35 Z drugega mednarodnega zborovskega natečaja »Cesare Augusto Seghizzi«; 21.00 Pietro Mascagni: »Krinke«, opera s prologom v treh dejanjih.
- TOREK, 14. januarja, ob: 11.45 Naš juke-box; 12.15 Pomenek s poslušavkami; 18.00 Italijanščina po radiju; 18.30 Sodobna italijanska glasba - Franco Margola: Koncert za godala; 19.15 Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše; 20.30 Včeraj in danes, stare melodije v sodobni izvedbi; 21.00 Pregled italijanske dramatike (Josip Tavčar - Jože Peterlin); 21.50 Slovenski in jugoslovanski solisti. Koncert sopranistke Ondine Otte.
- SREDA, 15. januarja, ob: 11.45 Glasbeno potovanje po Evropi; 12.15 Zgodovinske zanimivosti; 13.30 Izbrali smo za vas; 18.00 Znanstveni leksikon; 18.30 Pravljični svet v glasbi (Gojmir Demšar); 19.00 Pevski zbori Julijske krajine in Furlanije; 19.15 Higiena in zdravje; 21.00 Simfonični koncert. V odmoru: Srečanja z našimi umetniki - Milko Bambič: »Kipar Ruggero Rovani«.
- CETRTEK, 16. januarja, ob: 12.15 Za smeh in dobro voljo (Danilo Lovrečič); 18.00 Italijanščina po radiju; 18.30 Solistični koncert; 19.15 Širimo obzorja: »Vipava, ljudje in zemlja ob njej« (Rado Bednarik); 21.00 »Umor v Mrtvašniški ulici« (Edgar Allan Poe - Mirko Javornik), igrajo člani RO.
- PETEK, 17. januarja, ob: 11.45 Jugoslovanski pevci in orkestri; 12.15 Pomenek s poslušavkami; 18.00 Bilo je nekoč... Venec pravljic, pripovedk, legend. »Sedem laž« (Jurij Slama); 16.30 Solisti Julijske krajine in Furlanije; 19.15 Radijska univerza - Leonida Rosino: Vesolje okrog nas: »Beg Galaksij«; 19.30 Z drugega mednarodnega zborovskega natečaja »Cesare Augusto Seghizzi«. Zbor »Jacobus Gallus« iz Trsta, ki ga vodi Ubald Vrabec in zbor »Lipa« iz Ajdovščine, ki ga vodi Klavdij Koloini; 20.30 Gospodarstvo in delo (Egidi Vršaj); 21.00 Koncert operne glasbe. Približno ob 21.30 Obletnica meseca - Robert Petaros: »Ob 100-letnici smrti Vuka Stefanovića Karadžića«.
- SOBOTA, 18. januarja, ob: 12.15 Po tujih krajih; 14.40 Pesmi za duete; 15.30 »Kapitan«, radijska drama (Hana Ditlev - Desa Kraševac), igrajo člani RO; 17.20 II. Vatikanski koncil. Poročila in komentarji o Vesoljnem Cerkevem zboru; 18.00 Poglavja iz zgodovine slovenske književnosti - Vinko Beličič: »Jurij Dalmatin prevede sveto bismo«; 19.15 Družinski obzornik; 20.45 Zbor »Triglav«, ki ga vodi Vladimir Trampuž; 21.30 Vabilo na ples.

TEDENSKI KOLEDARČEK

- 12. januarja, nedelja: Tatjana, Ernest
- 13. januarja, ponedeljek: Veronika, Vera
- 14. januarja, torek: Srečko, Feljks
- 15. januarja, sreda: Pavel, Veljko
- 16. januarja, četrtek: Tomislav, Oton
- 17. januarja, petek: Anton, Zvonimir
- 18. januarja, sobota: Vera, Sv. Petra stol

BOGDAN GROM DOMA

Svoj domači kraj je obiskal znani slikar Bogdan Grom, ki je bil pred nekaj leti zelo aktiven v slovenskem umetniškem življenju v našem mestu. Potem se je izselil z družino v Združene države, kjer si je ustvaril s svojo podjetnostjo in sposobnostjo prav ugleden položaj. Zdaj je prišel skupaj s svojo družino obnavljat stike z našim življenjem in s svojimi prijatelji.

Vrata skozi zid spet zaprta

Pravo božično darilo za zapadne Berlinčane so bile prepustnice za obisk v vzhodnem delu mesta. Z dobro voljo se je vzhodnim in zahodnim berlinskimi oblastem posrečilo, da se je neprodni zid vsaj za praznike miru nekoliko razmaknil. Od 18. decembra dalje je 12 poslovalnic v zahodnem Berlinu izdalo 1 milijon 319 tisoč izkaznic za prehod. Družinski člani in sorodniki, ki se že leta niso videli, so se mogli za te praznike pozdraviti in objeti. V nedeljo se je tistih nekaj prehodov skozi berlinski zid zopet zaprlo. Ljudi se je ponovno polastila žalost. Vprašujejo se, kako da ni mogoče tudi še nadalje dovoliti prehoda, če je v teh štirinajstih dneh smelo nad milijon ljudi iti preko meje. Ulbricht, oblastnik v vzhodnem Berlinu, je v nekem govoru izjavil, da so na podlagi božičnega berlinskega dogovora možna še nova pogajanja, ker se je izkazalo, da so ti

Hruščov na Poljskem

Prejšnji teden se je odpravil Nikita Hruščov na Poljsko, na lov na divje merjase. Novoletne počitnice pa niso namenjene samo zabavi, marveč tudi političnim razgovorom s poljskimi voditelji.

Pri Mazurskih jezerih so se razgovarjali sovjetski in poljski voditelji o dveh točkah, ki se tičeta obeh držav. To je vprašanje ureditve mejne črte med Poljsko in Vzhodno Nemčijo, ki si je priklopila ob reki Neisse tudi nekatere poljske okraje.

Se važnejša je pa zadeva sovjetsko-kitajskega načelnega spora. Voditelj poljske komunistične stranke Wladislav Gomulka je že pred meseci posredoval med Moskvo in Pekingom za pomirjenje. Nadaljevanje političnega posredovanja je pa še potrebnejše zdaj, ko obiskuje kitajski ministerski predsednik Čuenlaj afriške države in Albanijo. O vseh teh zadevah sta se morala porazgovoriti med pokanjem lovskega pušk Hruščov in Gomulka.

IMATE VSE V ZALOGI?

Ena največjih veleblagovnic na svetu je podjetje Seales Rebusk v New Yorku. Na glasu je, da more postreči svojim odjemavcem z vsake vrste blagom, kar si ga more kdo izmisliti. V svesti si svoje neizčrpne zmogljivosti je podjetje razpisalo večjo denarno nagrado za tistega kupca, ki bi povprašal po takem blagu, katerega bi ne mogla veleblagovnica takoj dobaviti.

Nad 100.000 oseb se je udeležilo nagradnega kupovanja. Zahtevali so izvirne Rembrandtove slike, drugi so povpraševali po podmorskih čolnih. Vsem so ustregli. Celo proti njihovi volji, ker so morali plačati ceno za zahtevano blago.

Nazadnje se je pa našel tičko, ki je menil ugnati v kozji rog tudi reklame željno veletrgovino. Ta je bil stari Jozne Braun iz Washingtona. Prišel je v veleblagovnico in je zahteval 10 že rabljenih mrtvaških krst. Prodajavci so kar zazijali. — Nima mo! — V zadnjem trenutku pa prihiti glavni reklamni mojster. V zadregi se opravičuje, a zagotavlja gospodu Braumu, da bodo v osmih dneh postregli z zaželenim blagom. V določenem času je Braun res dobil svoje krste — in jih je moral celo slano plačati.

prehodi pomagali vsaj začasno omiliti mizlo vojno med brati.

Izvršila so se že tudi obojestranska pogajanja za podaljšanje prepustnic in za nove prehode. Do ugodnega zaključka pa ni prišlo.

—0—

Huda železniška nesreča

V soboto zjutraj se je pripetila v Jugoslaviji doslej ena najtežjih železniških nesreč. Na postaji Jajinci blizu Beograda se je ustavil osebni vlak iz Skopja zaradi okvare na lokomotivi. Medtem je pridrvel po istih tračnicah natrpan delavski vlak iz Požarevca, ki se je z vso silo zaletel v prvega. Osem voz je bilo popolnoma razbitih. Iz ruševin so potegnili 61 mrtvih in 162 ranjenec, med temi so tudi hudo razmesarjeni. Vlada srbske republike je proglasila en dan žalovanja. Glavno krivdo za veliko nesrečo ima menda postajni načelnik, ki je pozabil prižgati varnostni rdeči znak na koncu postaje.

BOJ NEPISMENOSTI

Glavni ravnatelj UNESCO René Mahen je izjavil, da pripravlja Organizacija združenih narodov desetleten načrt za pobijanje nepismenosti. Po njegovih podatkih živi v državah - članicah Združenih narodov 500 milijonov odrastlih ljudi, ki ne znajo čitati in pisati. Poleg tega obstaja še nevarnost, da se bo nepismenost povečala, ker v večini afriških in azijskih dežel ne obiskuje šol niti polovica šoloobveznih otrok. UNESCO, organizacija za kulturni dvig človeštva, upa, da bo v desetih letih naučila branja in pisanja vsaj 330 milijonov ljudi. Stroški za ta velikopotezni kulturni program bodo znašali 1911 milijonov dolarjev. Velikanski strošek pa ne bo zaman, ker se bo z odpravo nepismenosti dvignila tudi gospodarska in socialna raven človeštva.

Poslanica poglavarjem držav

Papež Pavel VI. je poslal pred svojim odhodom iz Svete dežele posebno brzoglavno poslanico vsem državnim voditeljem po svetu; približno enako poslanico je naslovil tudi na vse mednarodne organizacije. V poslanici papež najprej pošilja vsem romarske pozdrave iz Svete dežele; nato poziva vse poglavarje držav, naj se z vsemi močmi potrudijo, da se zajamči mir na svetu. Papež hkrati izraža prepričanje, da bo mir tudi zmagal.

Eden izmed prvih državnikov, ki je takoj odgovoril na papeževo poslanico, je bil jugoslovanski predsednik Tito. V odgovoru poudarja visoko človečansko in etično vsebino papeških besed ter se pridružuje željam, da bi mir zavladal med vsemi narodi. S to poslanico in svojim govorom v belehemske hlevčku je Pavel VI. združil v mirovni božični objem vse narode sveta.

Romanje Pavla VI.

(Nadaljevanje s 1. strani)

še bolj do izraza na zadnjem koncilskem zasedanju, ko bo ponovno prišla v razpravo shema »De Ecclesia« (o Cerkvi), iz katere bo razvidno, v čem dejansko obstaja reforma, ki jo je omenil Pavel VI. tudi v svoji zadnji poslanici.

Kako je potekalo papeževo romanje

Prvo romanje prvega papeža v Svete kraje se je triumfalno končalo v ponedeljek zvečer, ko je Pavel VI. ginjen in z razprostrtimi rokami pozdravil milijonsko množico Rimljanov ob cestah z letališča Ciampino do bazilike sv. Petra.

V soboto ob 8.55 so vsi rimski zvonovi želeli visokemu romarju srečno pot, ko se je dvignilo v zrak veliko letalo s papeškimi barvami, v spremstvu osmih vojaških letal. Na poletu čez Grčijo, Ciper, Libanon in Sirijo je poslal papež tamošnjim poglavarjem pozdrave miru in bratstva.

Ob 11.50 (po našem času) je »DC 8« lahko pristal na letališču v jordanski prestolnici Ammanu. Kralj Hussein, patriarhi, veljaki in diplomatski zbor so slovesno sprejeli nenavadnega gosta. Skozi množice Arabcev in pod slavaloki se vozi papež s tremi kardinali in spremstvom proti globoki dolini Jordana. Na bregu, kjer je Janez Krstnik blagoslovil Gospoda, se je papež prekrižal z vodo iz svete reke. V vetrovnem vremenu pelje pot po pustinski planjavi do Betanije, kjer se papež ustavi za hip v Lazarjevi hiši.

Ves ganjen se pripelje Pavel VI. ob 15. uri do jeruzalemskih vrat. Velikanska množica s palminimi vejami maha in vpije pozdrave v vseh jezikih. Niti orjaški vojaki arabske legije ne morejo zadržati navdušenih ljudi, ki prederejo vojaške kordone in po ozki ulici Križevega pota stisnejo sv. očeta skoraj ob zid. Spremistvo se je pomešalo med pritiskajočo množico. Radijski napovedovalci, ki so odlično oddajali vsak papežev korak, so v strahu poročali: »Ne vidimo bele postave med tisočeri navdušenimi.« Za nekaj sekund so v strahu trepetali milijoni poslušavcev po vsem svetu. Zdaj: »Vidimo belo postavo, dva arabska vojaka podpirata papeža. Z muko si utira raztrgani sprevid pot proti cerkvi sv. groba.« Vsi se oddahnejo. Resnični križev pot je končan, v baziliki zadoni slovesni »Te Deum«. Med tisočeri svečami in med brenjenjem televizijskih aparatov mašuje prvi papež na svetih tleh.

Po maši je papež sprejel v vili apostolske delegacije pravoslavne jeruzalemske patriarha Benediktosa I. Sledili so še drugi sprejemi in šele kasno v noč se je vršila v getzemanskem vrtu nad vse ganljiva pobožnost. V šestih jezikih, tudi v ruskem, so peli evangelij v vrtu trpljenja.

V Izraelu

Navsezgodaj v nedeljo je papež nadaljeval 800 kilometrov dolgo romanje, ki je trajalo od začetka do konca 51 ur. Med tem časom je papež imel 18 govorov, spal pa je le 10 ur.

V nedeljo je dirjala povorka avtomobilov skozi Samarijo in Galilejo proti Nazaretu. V Medžidi je romarja slovesno sprejel izraelski predsednik Šazar. »Shalom, shalom« (Mir, mir!) je izkličnil papež v pozdrav. V Nazaretu je v najlepšem redu sprejelo rimske romarje številno ljudstvo. V cerkvi Oznanjenja je papež bral sveto mašo in je naslovil na ves svet svoj znameniti govor. Iz Nazareta se je vila romarska pot h genezareškemu jezeru, kjer so ga sprejeli arabski delavci, s katerimi je papež popil skodelico črne kave.

Zopet nazaj na goro Tabor in proti Jeruzalemu. Zupan izraelske mestne četrti Iš-Salom je ponudil pri vходу soli in kruha. Zvečer se je papež vrnil na jordansko stran. Na sedežu delegature sta se ob osmih in pol objela poglavarja katoliške in grške-pravoslavne Cerkve. Četrte ure je trajal prvi med Pavlom VI. in Athenagorasom razgovor, ki naj utre pot do zedinjenja 800 milijonov kristjanov.

Na praznik svetih treh kraljev je šla papeževo pot naprej v Betlehem. Do cerkve svetega rojstva so ga spremljali Husseinovi jezdeci, nad sprevidom je pa krožil sam kralj v helikopterju. Med mašo je imel papež svoj drugi znameniti nagovor na ves svet.

Ko se je vrnil Pavel VI. iz Betlehema, je obiskal patriarha Athenagorasa v njegovi rezidenci na Oljski gori. Oba velika svečnika sta skupaj molila iz 17. poglavja Janezovega evangelija. S poljubom miru sta se nato srečala slučajno na jeruzalemskih ulicah in se 10 minut razgovarjala.

V ponedeljek zjutraj je bil zadnji dan romanja. Sveti oče je pred odhodom iz Jeruzalema obiskal še Samira, paralitičnega dečka, ki prebiva z družino v »via Dolorosa«. Obisk je veljal vsem bolnikom, ki trpe po svetu.

Medtem so že začeli grmeti topovi v Ammanu. Papeški sprevid se vrača iz Jeruzalema v krasnem, sončnem dnevu. Na letališču so zbrane vse državne oblasti, diplomati, množice. V letališki palači izroči kralj Hussein papežu dragoceno izdolbeno skledo iz oljčnega lesa. Vrezan je prizor Kristusovega rojstva in krsta; na okoli pa besede: bratstvo — ljubezen — mir — vera. Papež sprejme še dve oljčni mladiki, eno so še isti dan vsadili v Jordaniji, drugo v vaticanskih vrtovih v spomin papeževega romanja v Sveto deželo.

Se zadnji pozdravi; topovske salve in vriski ljudstva zagrnejo papežev pozdrav

»Salam aleihum« (Mir z vami) in ob 15. uri se letalo dvigne.

Ob 18.20 pristane Petrov naslednik na letališču Ciampino. Tu in v mestu ga čaka slovesen državni sprejem. »Iz Betlehema vam prinašam mir v Gospodu«, odzdravlja sveti oče državnemu predsedniku in oblastem. Skozi razsvetljeni Rim in baklade prispe na vaticanski trg. Ob 21.20 se odpre okno v papeževih sobanah. Bela postava Pavla VI. razprostre roke nad stotisočero množico na trgu v zadnji blagoslov.

Končano je zgodovinsko romanje papeža Pavla VI., ki je prišel v osebni stik tudi z ločenimi brati in s tisoči in tisoči preprostega ljudstva, kot ne more nikoli noben svetni glavar.

S TRŽAŠKEGA

Opčine:

NEVOLJA STARŠEV

Starši otrok 2. razreda osnovne šole na Opčinah so zelo vznemoljeni, ker je bila z novim letom učiteljica gospodična Lilijana Furlani prestavljena drugam in sicer na tako imenovano popoldansko šolo. Otroci so jo imeli zelo radi in so ji zaupali; imela je nanje odličen vzgojni vpliv. Starši želijo, da šolske oblasti ponovno spremenijo svojo odločitev in puste učiteljico pri njenih otrocih. Saj gotovo ni pedagoško primerno, da se sredi leta vzame otrokom vzgojiteljico, katero so resnično ljubili in ki si je pridobila pri njih pravo pedagoško avtoriteto. Ali res ni bilo mogoče najti za popoldansko šolo kakšne druge učiteljice ali pa jo nastaviti na novo? Škoda je predstaviti tako odlično vzgojiteljico na šolo, kjer ne more izkoristiti svojih pedagoških sposobnosti v taki meri, kot jih lahko pri otrocih, katere vodi skozi vso osnovno šolo, kot je to dano drugim učiteljicam. Starši želijo, da se šolska oblast ozira na njihove upravičene želje, tembolj ker so otroci tudi v pogledu moralno-etične vzgoje imeli v omenjeni učiteljici kar najboljšo vodnico v življenje.

Kaj se dogoja na Cipru?

Medtem ko se je papež pripravljala na pot po Gospodovih stopinjah v Sveto deželo, je malo manjkalo, da niso zagrmeli topovi okoli Cipra.

Otok, ki meri 9251 kvadratnih kilometrov in ima skoro 600.000 prebivancev, je preživel že dokaj burno zgodovino od bizantinskih časov dalje. V srednjem veku je plapolala na otoku doževa zastava, nato je prišel pod Turke. Leta 1878 ga je zasedla Velika Britanija, da je z njega nadzorovala Sueški prekop. Na podlagi londonske pogodbe, ki so jo podpisale leta 1959 vlade Anglije, Turčije in Grčije, je Ciper samostojna republika.

Demokracija je res, celo še preveč je imajo. Osemdeset odstotkov prebivavstva je namreč Grkov, ki so hoteli, naj se otok priključi Grčiji. Turška manjšina, dobro organizirana pod vodstvom republiškega podpredsednika Fahdila Kücüka, se je pa protivila. Zato je prišlo do široke demokratične ustave, ki je v kali vzrok neprestanim trenjem med turško manjšino in grško večino, katero vodi državni predsednik, nadškof Mouskos Makarios.

Ustava predvideva ljudsko glasovanje za vsak zakon, celo za davke. Glasujeta pa obe narodni skupini ločeno; po navadi druga proti drugi. Civilna in sodna uprava sta ločeni po narodnostih. Državni predsednik in podpredsednik pa imata pravico »veta« vsak zase proti vsakemu sklepu, če menita, da škodi bodisi Grkom, bodisi Turkom. V takšnih okoliščinah je sožitje res nevarno. Zato je Makarios hotel ustavo prenarediti. Turki so se zbal, da hoče otok izročiti Grčiji. Prišlo je do krvavih nemirov. Turško brodogojstvo je že plulo proti Cipru, da zavaruje svojo manjšino. V Atenah so vpili po ulicah, da pomeni to izzivanje vojno napoved.

V zadnjem hipu se je posrečilo Organizaciji združenih narodov, da so Turki in Grki dovolili angleškim četam, naj pridejo delat red na otok. Iskre so za trenutek pokrili s pepelom. Za prihodnji teden je sklicana v London posebna konferenca, da se reši to nevarno vprašanje. Udeležile se bodo razgovorov vse tri garancijske države: Anglija, Grčija, Turčija in zastopniki obeh etničnih skupin s Cipra.

S Tržaškega

Ob ponovnem razlaščenju

Konec prejšnjega meseca so številni prebivci dolinske občine prejeli na dom odloke, s katerimi so bili obveščeni, da so jim bila razlaščena zemljišča, ki so ali bodo prešla v last znane Ustanove industrijskega pristanišča v Zavljah. Poleg že razlaščenih zemljišč bo tako ta ustanova zdaj postala lastnik nadaljnjih 144 tisoč 479 kv. metrov zemlje v katastrskih občinah Dolina, Boljunec in Milje.

Od na novo razlaščenih zemljišč se polovica nahaja v neposredni bližini Domja, in sicer v smeri proti Boljuncu, oziroma Dolini. Gre za zemljišča z različnimi kulturami, med njimi so tudi vinogradi in nekaj gospodarskih poslopij.

Tudi razlastitev te zemlje spada v že pred mnogimi leti zasnovan načrt, ki predvideva postopno industrializacijo obširnega področja severo-vzhodno od Trsta. Izvedba tega načrta je bila poverjena tako imenovani »Ustanovi industrijskega pristanišča«, ki med drugim prodaja zasedena zemljišča posameznim industrijskim podjetjem ali jih celo oddaja v najem.

Ni treba posebej poudarjati, da so lastniki razlaščene zemlje v ogromni večini slovenske narodnosti. Posledica industrializacije je oziroma bo, da bo nadaljnje lepo število naših kmetovincev prišlo ob zemljo, od katere so živeli ali ki jim je predstavljala znaten vir dohodkov. Nobenega dvoma ni, da vse to še pospešuje propadanje kmetijstva.

Nabrežina:

ZA ZGRADNJO DVEH NOVIH SOLSKIH POSLOPIJ

V torek se je sestala na redni 10. občinski odbor ter poleg raznih vprašanj redne uprave proučil predlog, da se v Devinu in Šempolaju zgradijo novi poslopiji za otroška vrtca. Dosedanji stavbi sta namreč stari in povsem neprimerni za takšno vzgojno dejavnost, kakršna morajo danes izvrševati otroški vrtci. Gradnja dveh novih poslopij bi po prvih računih znašala skupno 65 milijonov in 500 tisoč lir. Občinski odbor je zato sklenil, predložiti vprašanje v pretres občinskega sveta, ki se bo sestel v ponedeljek. Odbor predlaga, naj se najprej zaprosi za državni prispevek, ki znaša v takšnih primerih najmanj eno tretjino in največ polovico celotnih stroškov. Za poravnavo ostalih izdatkov pa namerava odbor predlagati, naj uprava najame posojilo pri Tržaški hranilnici ali kakem drugem podobnem denarnem zavodu.

Koncert božičnih pesmi

Na praznik svetih treh kraljev popoldne smo imeli v župni cerkvi koncert božičnih pesmi. Peli so nabrežinski in okoliški pevski zbori pod vodstvom prof. Humberta Mamola. Na orglah je spremljala petje prof. Župančičeva.

V srca segajoče božične melodije so razveselile veliko število poslušavcev. Vsi so bili zadovoljni z izvajanjem in si želijo, da bi ta pobuda za cerkvene ljudske koncerte ne obstala osamljena.

V naših posebnih tržaških razmerah pa pomeni industrializacija področja okrog Domja tudi spreminjanje narodnostnega značaja tamkajšnjih krajev in torej raznarodovanje. Nočemo seveda splošno trditi, da je razvoj industrije z narodnostnega stališča vedno za nas škodljiv, ker smo prepričani, da bi proces čedalje večje industrializacije mogel tudi na Tržaškem potekati, ne da bi naša manjšina imela v narodnem pogledu kakšno škodo. Toda v našem primeru (žveljsko področje) tudi slepec lahko vidi, da bo industrializacija z leti prizadela nepopravljivo narodno škodo. Vprašanje pa je tembolj kočljivo in za nas naravnost bolešno, ker moramo ugotoviti, kako so odgovorni krogi gluhi in neobčutiljivi za naše upravičene pritožbe.

Kar pa celotno zadevo spravlja še v najslabšo luč, je dejstvo, da Ustanova industrijskega pristanišča ponuja tudi za najboljše njive in vinograde naravnost smešno nizko odškodnino (okrog 400 lir za kv. m). S takšno odškodnino si razlaščeni kmetovinci seveda ne morejo nabaviti drugih zemljišč za obdelovanje — če jim do tega dela v danih razmerah sploh more biti še kaj volje — in si tudi ne morejo bogve kaj pomagati, če se nameravajo lotiti kake druge, nekmečke dejavnosti.

Če se že ne more preprečiti izvedba načrta o industrializaciji področja okrog Domja — pravijo prizadeti lastniki — naj jim Ustanova industrijskega pristanišča vsaj plača razlaščena zemljišča po pošteni ceni. In njih zahteva je tudi po našem mnenju popolnoma upravičena.

—0—

Sv. Ivan:

ZAKAJ TAKSNA NEMARNOST?

V listu smo že pred nekaj meseci pisali, da se ul. Timignano, ki se začneja pri restavraciji »Suban« in se konča pod vrdeško železniško postajo, nahaja v naravnost obupnem stanju. Že poleti je bila takorekoč neprehodna, saj iz nje med drugim štrlijo ostri kamni, ki so nevarni za pešce in povzročajo škodo vozilom.

Se hujše pa je stanje v zimskem času, ker zaradi neurejenosti cestnih kanalov odteka voda kar po cesti in nastaja tako poledica vsakokrat, kadar pritisne hujši mraz. Zares skrajni čas bi torej bil, da bi mestna občinska uprava poskrbela za temeljito popravilo te ulice in tudi za ureditev odtočnih kanalov. Saj se je celo zgodilo, da so nekateri zasebniki sami hoteli urediti del ceste, da bi le mogli varno priti do svojega doma. Občina pa jim teh del ni dovolila izvršiti. Koliko časa bomo torej še čakali, da se mestna uprava zgane in poskrbi vsaj za najnujnejša popravila na tej cesti?

Sesljan:

NEUPRAVIČENO ZAVLAČEVANJE

Že nekajkrat smo poročali o prizadevanju občinske uprave, da se v Sesljanu otvori slovenski otroški vrtec in s tem ustreže željam staršev iz Sesljana in Viž-

velj, katerih otroci danes dejansko ne morejo obiskovati vrtcev. Občinska uprava je pravočasno poskrbela za vse, kar je potrebno za odprtje vrtca, ki bi bil lahko začel poslovati že z začetkom tekočega šolskega leta, če bi bilo odvisno samo od domače občine.

Vsa zadeva pa je obtičala na prefekturi, ki doslej še ni odobrila občinskih sklepov in, kot smo te dni zvedeli, celo ponovno odložila svojo dokončno odločitev. Naša javnost ne more razumeti, čemu tolikšno

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA V TRSTU

priredi **REVIJO PEVSKIH ZBOROV** v nedeljo, 12. januarja, ob 16. uri v dvorani na »Stadionu I. maja« v Trstu, Vrdeška cesta 7

obotavljanje, da ne rečemo nasprotovanje otvoritvi novega vrtca, medtem ko obstajajo vsi pogoji za njegovo ustanovitev. V Sesljanu in Vižovljah je zadostno število otrok, občina ima primerne prostore, občinska bilanca pa tudi ni tako visoko pasivna, da bi ne zmogla novega, a povsem upravičenega stroška.

Čemu torej takšno zavlačevanje? Slovenski starši iz prizadetih vasi se upravičeno čutijo zapostavljeni, ker se njihovim otrokom ne nudi možnost, da bi obiskovali vrtec, medtem ko je za otroke italijanskih staršev bilo v tem pogledu že zdavnaj vsestransko poskrbljeno.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

V soboto, 11. januarja, ob 18. uri v dvorani na »Stadionu I. maja«, Vrdeška cesta 7

V nedeljo, 12. januarja, ob 16. uri v Prosvetni dvorani na Opčinah

Josip Ribičič

»V KRALJESTVU PALCKOV«
mladinska igra v treh dejanjih

Beneška Slovenija

ČEDAD

Za božične praznike se je tudi letos oglasilo dokaj lepo število izseljencev iz naših vasi na svojih domovih. Po mesecih trdega dela v Švici, Nemčiji, Belgiji in drugod so prišli pozdravit svoje družine in znance z globoko željo, da bi se naužili vsaj za praznike in Novo leto malo tiste domačnosti, katere jim tujina ne more dati. Pripeljali so se s posebnimi vlaki. Po marsikaterih vaseh so se tudi zbrali na skupno zabavo, preden se posloje od domačih krajev. Na praznik svetih treh kraljev so imeli skromno proslavo tudi izseljenci iz čedadjske okolice. Popoldne so se zbrali v prostorih društva »Ivan Trinko« v Čedadu. Vsem izseljencem so le prekmalu minili dnevi domačega oddiha. Na poti v tujino jih spremljajo naši topli pozdravi in srčne želje, da bi se kmalu spet videli.

TIPANA

Na sejah našega občinskega sveta ta in oni res marsikatero modro ugame. Zdaj razburjajo glave postavke v občinskih bilancah. Na ugovore manjšine v občinskem svetu, da je treba razširiti sedanji odbor v smislu vladne sredinsko-leve politike, ker se bodo le na tak način zavarovale jezikovne in druge pravice občanarjev, se je župan z odborniki raztogotil. V nekem vidnem dnevniku so objavili pismo, v katerem se možje z županom na čelu spra-

STEVERJAN

Ob koncu leta radi slišimo tudi bilanco o gibanju prebivavstva v občini in v fari. Število vseh faranov je znašalo ob zaključku leta 708 oseb. V lanskem letu je bilo rojenih samo 9 otrok, in sicer 3 ženske ter 6 moških. Več kot se jih je rodilo, jih je umrlo. Lani smo pokopali 13 ljudi iz naše fare; 6 je bilo žensk, 7 pa moških. Porok je tudi bilo bolj malo, samo 5; od teh so pa 4 neveste šle iz naše občine.

Ob tej priložnosti moramo zabeležiti čuden pojav, da se naša dekleta može dosti raje drugim, kot pa da bi vzele domačina. Ne bomo dejali, da se more ljubezni ukazovati, vendar je malce žalostno za nas, da zavedna dekleta, morda celo društvene članice, ne ustvarijo nove naše družine, marveč se potopijo v tujem morju.

Spomniti se moramo tudi 86-letnega Mihaela Srebrniča, katerega smo pokopali sredi decembra. Rajni je bil veren in skrben oče, ki je lepo vzgojil 9 otrok in so vsi preskrbljeni. Sosed Mihael se je res ravnal po geslu: moli in delaj! Slovenska pesem ga je tudi spremljala povsod, koder je hodil. Vsi sosede prosimo prav iz srca, naj mu Bog dodeli plačilo na onem svetu!

NOVI ŽUPNIK

V nedeljo dopoldne je obhajala fara na Placuti slovesnost župnikovega vmeščenja. Za novega župnika je izbrala kurija patra Giorgia Nicolettija iz francišanske redovne province v Tridentu. Prejšnji župnik je bil pater dr. Donei, ki je prej vrsto let opravljal cerkev na Kostanjevici.

Vmeščenje je izvršil prošt Soranzo, ob slovesni maši. V placutarsko župnijo spada tudi dosti slovenskih vernikov, zato bi bilo menda umestno in koristno, da bi

- *Kanalška dolina*

šujejo »v čem naj sploh obstoji obramba jezikovnih in tradicionalnih pravic ljudstva«.

Bravec se kar začudi ob takem vprašanju. Zdi se, da gre pri tem za norčevanje ali pa za hinavsko nevednost. Določeni ljudje bi radi dokazovali, da po naših vaseh sploh nikoli ni bilo Slovencev in da jih tudi danes ni. Res je, da se določeni gospodje niso učili v šoli zgodovine ali pa da so se je naučili docela napačno. Vsekakor pa so že slišali o samoupravni slovenski landarski in mjserski banki. Brali so že tudi kje o doževskih odlokih glede pravic naše zemlje, ki se v aktih imenuje »Schiavonia Veneta«. Če je tu ime, so gotovo bili tudi ljudje, ki so imeli svoje zagotovljene pravice.

In zdaj pridemo do tistega grma, v katerem tiči zajec. Če ni več nekdanih pravic, ko so nadiški župani še Viktorja Emanuela pozdravljali v slovenščini — menijo tipanški župan in odborniki — tudi ljudi, potrebnih pravic, ni več! Naši ljudje so pa še tu na tej zemlji in nimajo ne jezikovnih ne šolskih in še marsikaterih drugih pravic.

Dela za obrambo in celo za vzpostavitev ljudskih pravic je tudi v Tipani dovolj. In to delo je celo predvideno po 6. ustavnem členu. Na žalost pa prav tega členu marsikdo noče poznati!

franciškani poskrbeli tudi za slovenskega spovednika v svoji fari.

SELCE

Čudne smrti bi bila kmalu umrla 43-letna gospodinja Ana Fumis iz Selc pri Ronkih. Ko je šla v ponedeljek zvečer spat, si je hotela segreti posteljo z električnim sušilcem za lase. Žena pa je zaspala in je pustila aparat pod odejo. Kar v hipu pa je prišlo do kratkega stika; žice sušilca so se razžarele in zagoreli sta odeja in žimnica. Gospodinja se je zbudila vsa zavita v plamene. Na njeno ožupno klicanje so prišli domači, nato gasilci, ki so ogenj pogasili. Neprevidno žensko so pa vso ožganino odpeljali v bolnišnico. Le težko upajo, da ji bodo ohranili življenje.

NOVE FARE

Gorica bo dobila v najkrajšem času 5 novih župnij in cerkva. Nekatere od teh so že skoro dokončane. Tako na primer cerkev v novi fari v Stražicah, ki je posvečena svetemu Jožefu delavcu. Manjkajo še

Iz Goriške

notranja dela, ki bodo končana še to pomlad. Župnišče z dvoranami za verske organizacije je že končano.

Fara svetega Pija X. pri pevmskem mostu je že dobila civilno priznanje. Začeli so že z deli za cerkev, župnišče in druge farne objekte, katera je prevzelo podjetje Comolli iz Gorice. Okrožje nove župnije je vrinjeno med podgorsko in pevmsko in sega do Soče.

V severnem mestnem delu ob Svetogorski cesti čaka na razmejitev nova fara Svetogorske Matere božje. Trenutno je določen le škofijski delegat, ki naj pripravi vse potrebno za ustanovitev te župnije. Priporočamo, da bo imela ta župnija veliko število slovenskih vernikov in da bo moralna cerkvena oblast temu primerno kaj ukreniti.

Nova župnija svete Ane bo nastala tudi v novem naselju med Tržaško cesto in ulico Ristori. Peta, posvečena lurški Materi božji pa je v načrtu pri ločniškem mostu.

9. R. B. Ob 60-letnici slovenskih srednjih šol v Gorici

Ker je ukaz Zavezniške vojne uprave podlaga za vzpostavitev slovenskih srednjih šol po vojni, ga navajam po angleškem prevodu v celoti.

Glavni stan
zavezniške vojaške uprave
13. korpus

Predmet: Šolsko-upravna okrožnica št. 7 glede otvoritve slovenskih srednjih šol.

V vednost: višjim šolskim nadzornikom pokrajin Trsta, Gorice, Pulja.

I. Alfred C. Bowman, polkovnik JAGD, višji častnik za civilne zadeve na področju Julijske krajine, pod Zavezniško vojaško upravo, izdajam priloženo odredbo:

1. Določa se:

a) Ustanovijo se v mestu Trstu nižja srednja šola, realna gimnazija in trgovski tehnični zavod v slovenskem jeziku;

b) v mestu Gorici nižja srednja šola, klasični licej in učiteljski s slovenskim jezikom.

2. Ustroj teh srednješolskih zavodov je enak ustroju šol, katere določajo italijanski zakoni pred 8. septembrom 1943. leta s spremembami, ki izvirajo iz različnosti učnega jezika.

3. Temeljni organik bo sledeči:

a) Nižja srednja šola bo obsegala tri razrede.

b) Realna gimnazija bo obsegala pet razredov.

c) Klasična gimnazija pet razredov.

d) Učiteljski obsega štiri razrede.

e) Trgovski tehnični zavod pet razredov.

4. Osnovnemu številu razredov se smejo priključiti po potrebi še novi.

5. Vodstvo, profesorski zbor in tajništvo se nameščajo po veljavnih zakonih. Potrebne spremembe izda načelnik prosvetnega oddelka.

6. Oskrbovanje in vzdrževanje vsakega zavoda se vrši po veljavnih zakonih.

7. Potrebna poslopja preskrbi okrožni komisar ali pa odredi preskrbo istih.

8. Vsa izpričevala in vse listine, ki jih izdajo imenovani zavodi v slovenskem jeziku, so enakovredne podobnim izpričevalom in listinam, katere izdajo istovrstni državni zavodi.

9. Ta odlok stopi takoj v veljavo.

Trst, 8. oktobra 1945

lastnoročen podpis častnika za vzgojo

Simonija

za Alfreda C. Bowmana,
polkovnika Jagd,

višjega častnika za civilne zadeve.

V šolskem letu 1945-46 je bil odprt I. razred triletne strokovne šole trgovskega značaja. Vpisalo se je 38 dijakov, kateri so v juniju polagali izpite. Izdelalo jih je 36. Ta strokovna šola v Gorici ni bila predvidena v odloku št. 7, a jo je zavezniška uprava priznala proti koncu šolskega leta, ker se je takrat čutila potreba po te vrste šoli.

Na učiteljsku je šolska uprava še isto leto odprla dva posebna tečaja, ker je primanjkovalo na osnovnih šolah dosti učnih moči. Prvi tečaj je trajal od 1. aprila 1946 do 30. septembra istega leta. Ob koncu tečaja je od 35 kandidatov položilo zaključne izpite 29. Drugi tečaj je bil dvomesečen in je trajal od 1. avgusta do 30. septembra 1946. Ta tečaj je nudil učiteljem možnost dopolnilnih izpitov za poučevanje na slovenskih osnovnih šolah. Udeleževalo se ga je 91 učiteljev.

Veliko potrebo slovenskih srednjih šol v Gorici je dokaj zgovorno izpričalo veliko število dijakov. Že v drugem šolskem letu 1946-47 jih je bilo vpisanih 853. V naslednjem letu, ko je prišlo do razmejitve med Italijo in Jugoslavijo, je to število precej padlo.

(Dalje)

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Slovanski prodor v Srednjo Evropo

(v luči najnovejših nemških arheoloških odkritij)

Ugledni avstrijski dnevnik »Die Presse«, v preteklosti bolj znan po svoji konservativnosti, preseneča v zadnjem času z vrsto naprednih člankov, posebno kar se tiče informiranja avstrijske javnosti s slovansko problematiko: od objektivnih in zelo ugodnih kritik ob devetdnevem gostovanju beograjske Opere na Dunaju, izpiljenih in kritično zelo dognanih recenzij zadnjih prevodov slovanskih književnosti tja do pisanja o daljni slovanski zgodovini, ki tudi zanima avstrijsko in nemško javnost. Ker gre za najnovejša arheološka odkritja, ki še bolj osvetljujejo slovansko preteklost, je prav, da o njih kaj zremo.

Ne moremo reči, da bi nam bila doba in obseg slovanskega naseljevanja v Srednji Evropi povsem znana. Sicer so že frankovski pisci analov glasno poročali o bojih, ki jih je imel med leti 560-570 frankovski kralj Sigisbert s prodirajočimi Avari, katere so spremljala slovanska plemena, ki so dospela do vzhodne Nemčije. O njihovem izvoru se dolgo ni znalo nič gotovega. Več smo o tem izvedeli na podlagi arheoloških izkopanih v zadnjih dveh desetletjih.

Takoj po drugi svetovni vojni so našli v okolici Prage več grobišč iz 5., 6. in 7. stol. Vsi grobovi so okrašeni z značilnim tipom keramike, ki ga znanost imenuje praški tip. Kot izoblikovanci prihajajo vpoštev samo Slovani. Tako je bilo mogoče dobiti arheološki dokaz za slovansko naselitev Češke. Kasneje so odkrili še več takih zgodnje-slovanskih grobišč na Češkem, Moravskem in Slovaškem, na ozemlju torej, ki je bilo nekaj središče Velikomoravskega kraljestva.

Da so bila slovanska plemena v 6. in 7. stol. prisotna na ozemlju današnje Češkoslovaške, ni dvoma. Tega pa ni bilo moč z gotovostjo reči o ozemlju severno od Velikega gorovja. Toda kmalu po odkritju praških grobišč so odkrili v Vzhodni Nemčiji druga grobišča istega tipa, ki spadajo vsa v prva desetletja 7. stol. in pred enim letom so našli dokaze za slovansko naselitev tudi v Havellandu, spodnjem toku reke Spree in južno od Mecklenburga.

Če povežemo zadnja arheološka in zgodovinska odkritja, dobimo popolnoma novo sliko o poteku

Podjetna pesnika

Leningrajski tisk se zaletava zadnje dni v nekoga leningrajskega pesnika, čigar pesmi na skrivaj širi skupina njegovih občudovancev. Listi ga označujejo za izdajavca domovine in ga obtožujejo, da se je skušal skupno z nekim prijateljem polastiti letala, da bi pobegnili v tujino. Še prej pa je baje poskusil poslati v tujino rokopis, ki naj bi ga bili natisnili v Ameriki. Ta pesnik, ki vzbuja grozo in zaprepaščenje pri vseh dobromislečnih leningrajskih komunistih, se piše Josef Brodski in je star 26 let. Baje ga smatrajo za tako imenovanega duhovnega vodjo tolpe fantov in deklet, med katerimi mnogi še nimajo 20 let. Leningrajski listi pišejo, da so ti mladeniči in mladenke tudi sami pisali in širili dekadentne, morbozne in pornografske literarne sestavke. Baje so vodili parazitsko eksistenco in niso imeli nobenih pravih sredstev za svoje vzdrževanje. Brodski in neki njegov prijatelj, po imenu Osip Sahmatov, sta se baje v nekem hotelu v Samarkandi v Uzbekistanu na skrivaj sestala z nekim ameriškim turistom ter ga skušala pripraviti do tega, da bi odnesel s seboj v tujino rokopis z naslovom »Filozofski traktat«. Na rokopisu je bil podpisan neki A. Umanski, kar naj bi bil psevdonim za Brodskega. Kot trdi leningrajski tisk, je avtor v tem spisu dokazoval, da mladina ne sme dovoliti, da bi njene dolžnosti do staršev, družbe in države ovirale njeno osebno svobodo. Listi označujejo to miselnost za antisocialno, izvirajočo iz fašističnega arzenala in vidijo v Brodskem nosilca argumentov individualne svobode. Brodski in Sahmatov sta se nato baje poskušala polastiti letala na samarkandskem letališču. To bi se jima bilo tudi posrečilo, če bi slučaj ne bil nanese tako, da je bil bencinski tank prazen. Tisk javlja, da bodo postavili Sahmata pred sodišče, Brodskega pa bodo verjetno izgnali iz Leningrada.

zgodnje-slovanske naselitve. Po mnenju večine raziskovalcev je bilo izhodišče ozemlje okoli Kijeve. Odondod so Slovani sledili Avarom proti Zapadu. Del Slovanov se je na Balkanu odcetil in se naselil prav do vrat Bizanca, drugi del pa se je ustavil na Češkem, Moravskem in v Spodnji Avstriji. Od tu so se nekatera plemena spustila od Elbe do Havellanda in ozemlja okoli Berlina, celo do Mecklenburga.

Povsod tam, kjer so se naselili, so se Slovani srečali z manjšimi skupinami Germanov, ki niso zapustile svojih prebivališč, kljub temu da se je velik del njihovih prednikov preselil že v 4. stol. Ne da bi prišlo do medsebojnih spopadov in do dandanes tako priljubljenega trebljenja manjšin, so se ustavili in živeli v istih krajih, kjer so prebivali že Germani. Svoje kočice so postavili, kot je danes dokazano, ob robu germanskih naselbin. Živeli so v miru drug poleg drugega. Če so Germani izginili, se je to zgodilo na miren, naraven način. Ob nenehnem slovanskem priseljevanju so že sicer slabe vezi germanskih kmetov s svojimi izseljenimi sorodniki — zaključuje »Die Presse« — še bolj popustile, tako da se je manjšina polagoma spojila s Slovani.

Vladimir Vremec

NAJDEN NOV ESENSKI ROKOPIS

Izraelski arheolog prof. Yigal Yadin je naznanil javnosti, da so našli med izkopavanji v Masadi v Izraelu še en esenski rokopis. To je prvi rokopis esenske sekte, ki so ga našli izven območja Qumran, ki leži okrog 40 km od Massade. Po mnenju prof. Yadina so se zatekli Esenci v Massado okrog leta 70 po Kristusu, ko so Rimljani razrušili Qumran. Leta 73 po Kristusu so Rimljani oblegali tudi Massado in v tamkajšnji trdnjavi je okrog 900 Judov rajši napravilo samomor, kakor da bi se predali.

Esenskega rokopisa iz Massade, ki je enak v Qumranu najdenim rokopisom, niso našli v votlini, ampak med izkopavanji. Rokopis obsega odlomke iz svetega pisma in liturgične psalme.

»MESTNO GLEDALIŠČE« BO OBISKALO TRST

Ravnatelj Mestnega gledališča v Ljubljani Lojze Filipič je potrdil, da so v teku pogajanja za gostovanje tega gledališča v Trstu. Kot kaže, bo Ljubljansko mestno gledališče v prvi polovici tega leta spet gostovalo v Trstu — je izjavil Lojze Filipič. Vrnilo bo obisk tržaškemu gledališču Teatra Stabile, ki je lani gostovalo v Ljubljani.

Za zdaj še ne vemo, s katerim delom bomo gostovali — je rekel — vsekakor pa je že gotovo, da bomo poleg nastopa v dvorani Teatra Stabile v Trstu nastopili tudi kot gostje Slovenskega gledališča na odrih obrobnih prosvetnih domov na Opčinah in pri Sv. Ivanu, kar je tudi v skladu z značajem našega gledališča, ki nastopa tako na osrednjih odrih kot na podeželju tudi doma v Sloveniji.

Preveč spreten vohun

Za sovjetske književnike velja v posebni meri tisto, kar je napisal Francoz Jean Cocteau kot splošno življenjsko pravilo: Treba je vedno točno vedeti, kako daleč se lahko gre, Ruski pisatelj Lev Ovalov tega očitno ni vedel in tako je narekel njegov pred kratkim izišli, silno napeto pisan roman o ameriškem vohunu Jargerju na ostro kritiko v partijskih in vladnih krogih, prav posebno pa še v sovjetski protivohunski organizaciji.

Ta organizacija, ki velja do sedaj kot nezmotljiva, ameriškega vohuna v romanu namreč ne more odkriti; oba sovjetska agenta, ki mu sledita, se ponašata nad vse bedasto in če se končno ne posreči od Američanov načrtovan beg ruskega znanstvenika, gre ta zasluga le mladi Američanki, namreč tajnici gospoda Jargerja.

Pisec Lev Ovalov se ni prav nič potrudil, da bi pisal tako, kot bi bilo to po volji sovjetskim oblastem, pri tem je pa pokazal presenetljivo, spretno zgrajeno domišljijo. Spričo konca s tajnico, ki reši za Sovjete že skoraj brezizgleden po-

lozaj, so reagirali vodje sovjetske vohunske službe nad vse viharno. Piscu prav nič ne koristi, če se hoče prikupiti s tem, da se je omenjena mlada dama že v veliki meri navzela komunističnih nazorov in da napravi to neprecenljivo uslugo sovjetski vladavini iz čistega prepričanja. Sovjetska vohunska služba ostane orisana neumno. Celo rusko ljudstvo, ki v drugih romanih »spontano« poseže vmes, ne napravi tu ničesar.

In kako preudarnejše učinkuje pri tem ameriški vohun! Mister Jarger, ki nastopa na lovu za vojaškimi in znanstvenimi tajnostmi včasih celo v krinki sovjetskega agenta, igranje premaga vse težkoče. Nima nobenega strahu, je nadčlovek. Če potuje kot odlično rusko govoreč sovjetski časnikar po deželi in po obratih, mu je zagotovljena simpatija bravca. Casopisni kritiki grmijo proti jasnemu vplivu ameriške kriminalistične literature in predstavljajo roman Ovalova kot svarilen primer. Če bodo pa napravili proti avtorju še kake druge korake, je odvisno od Konstantina Fedina, predsednika sovjetske Zveze književnikov.

Radovljica — v ozadju Karavanke

GOSPODARSTVO

Razširjenost svetlolisaste živine

Za »svetlolisasto« živino je pri nas bolj vdomačeno ime »simentalska« ali simendolska živina. Na slovenskem ozemlju v Italiji je teh goved le kakšen redek primer, ker pripada naša živina po ogromni večini sivorjavi alpski pasmi. V naši okolici, posebno na jugu in zapadu pa je simentalska pasma zelo razširjena in še pridobiva na važnosti.

Svetlolisasta ali simentalska goveja pasma je razširjena več ali manj po vsej Evropi. Predlanskim so celo ustanovili »Evropsko združenje rejcev svetlolisaste živine«. Lani (17. 5. 1963) je imelo Združenje II. kongres v Beogradu. Kongresa so se udeležili zastopniki Francije, Švice, Italije, Zap. Nemčije, Avstrije, Jugoslavije, Češko-slovaške, Madžarske, Bolgarije in Sovjetske zveze. Na skupščini so posamezni zastopniki poročali o stanju svetlolisaste pasme v svojih državah in stavili najrazličnejše predloge. Sklenili so, izdati skupno poročilo o razširjenosti pasme svetlolisaste goveda v Evropi in izbrali komisijo, ki naj sestavi predloge o enotnih načelih glede vodstva rodovnih knjig in o medsebojnem priznanju rodovnikov. — Iz poročil zastopnikov posameznih držav povzemamo:

Češkoslovaška ima okrog 4,5 milijona goved, od katerih je 69% svetlolisastih. V rodovnike in mlečno kontrolo imajo zajetih nad $\frac{3}{4}$ vseh krav. Povprečna mlečnost rodovniških krav je bila lani 3045 kg mleka s 3,8% maščobe. Rekordne krave dajo 8.000 do 9.000 kg mleka v mlečni dobi — od ene do druge otelitve. Imajo dva tipa goved svetlolisaste pasme: rdečelisasto in rumenolisasto. Teža krav je med 550 in 650 kg. Osemenjujejo 83% krav.

V Madžarski so začeli širiti simentalsko pasmo že leta 1870, v glavnem s križanjem domačih krav s čistokrvnimi uvoženimi biki. Svetlolisasta pasma šteje okoli 2 milijona goved, ostalih goved pa je komaj 2%. Teža krav je od 600 do 650 kg, teža bikov okrog 1.000 kg. Mlečnost ni posebno visoka, ker presega komaj 3.000 kg s 3,9% ma-

ščobe. Smer reje je proizvodnja mleka in mesa. Sedaj delajo poskusna križanja z jerseyškimi biki za povečanje mlečnosti in vimen. Osemenjujejo 80% krav.

Bolgarija ima sicer komaj 19% goved svetlolisaste pasme, a po svoji donosnosti predstavlja ta pasma skoraj polovico govedorejske proizvodnje. Pasma je nastala s križanjem domačih krav s čistokrvnimi biki, katere so uvozili iz Švice, Avstrije in tudi Jugoslavije. Povprečna mlečnost je 2.800 kg mleka s 4,05% maščobe. Rekordna pasma je krava, ki je dala leta 1960 po 10. otelitvi v 300 dneh 9.716 kg mleka s 3,94% maščobe.

V Sovjetski zvezi je največje število goved svetlolisaste pasme, in sicer okoli 10,5 milijona glav. Nad polovico vseh redijo v osrednji ali Veliki Rusiji, nad $\frac{1}{3}$ v Ukrajini, ostale živali pa v Beli Rusiji, Kazakstanu, v Gruziji, Armeniji, Zakavkazju, Sibiriji in Srednji Aziji ter Moldaviji. Pasma selekcionirajo na 70 velikih sovhozih. Smer selekcije je povečanje mlečnosti in mesa. S selekcijo se bavijo mnogi znanstveni zavodi, strokovnjaki in znanstveniki. Osemenjevanje je organizirano skoraj 100%. Najboljše živali imajo rodovniško knjigo. Vsako leto izdajo posebno knjigo s seznamom v rodovniško knjigo vpisanih živali. Do sedaj so izdali 21 takih knjig s podatki okrog 30.000 živali. Povprečna mlečnost živali iz 1. knjige (leto 1934) je znašala 2.957 kg mleka, lansko leto (1962) vpisanih živali pa 3.627 kg mleka s 3,92% maščobe. Pri rekordnih kravah so dosegli tudi nad 10.000 kg mleka v eni molzni dobi.

Dognojenje ozimne pšenice

Strokovno poučeni kmetovavci vedo, da potrebuje ozimna pšenica kot vsaka rastoča rastlina 3 temeljne in za rast potrebne kemične snovi: dušik, fosfor in kalij. Najbolje je, da že kakšen teden pred setvijo podorjemo gnojila z imenovanimi snovmi in tako omogočimo iz semena komaj izišlim rastlinicam, da takoj dobijo pripravljeno hrano. Predvsem je važno, da smo pred setvijo podorali gnojila s fosforom in kalijem, ker z dušikom lahko gnojimo tudi pozneje, v izrazito zimski dobi.

Večina ljudi misli, da mlada pšenična setev v zimskem času počiva. Na videz je temu tako, a če bi z drobnogledom opazovali nehanje okoli srca vsake rastlinice, bi opazili kako se ta pripravlja za stebenje, kako kopiči in preklada neke spojine z dušikom. In tega mora imeti rastlinica mnogo na razpolago. Če ga nismo nič ali premalo nudili ob setvi, moramo biti takoj sedaj z njim radodarni in raztrositi po 1 kg solitra na vsakih 100 m² (= 1 ar) površine. Konec tega meseca raztrosimo enako količino solitra in sredi februarja to ponovimo, tako da raztrosimo na vsak ar površine po 3 kg solitra. Mišljen je apneni soliter (nitrato calcio). Če pa bi trosili amonijev soliter (nitrato ammonico), bi raztrosili polovico manj, ker je močnejši.

Atomsko konserviranje hrane

AEC, to je ameriška komisija za atomsko energijo, je zgradila v bližini Bostona velik laboratorij za atomsko ožarjevanje hrane. V ta namen ima laboratorij največji do sedaj na svetu znani vir radioaktivnosti (kobalt-60), ki je večja, kot bi jo izžarevalo nad milijon gramov radija. Laboratorij je začel delovati pred letom dni (januar 1963) in pri otvoritvi je bilo prisotnih nad 300 atomskih znanstvenikov in raziskovavcev iz 8 držav.

Atomsko izžarjevanje omogoča nov in revolucionaren način konserviranja hrane. Če se je do sedaj hotela konservirati hrana za določeno dobo, jo je bilo potrebno posušiti, prekaditi, skuhati, vledeniti itd. Danes izpostavijo živila atomskemu izžarjevanju in ta živila se skozi več mesecev ne pokvari, pa naj si bo v mrzlih polarnih krajih ali v toplih tropskih. Tako razdeljujejo danes Amerikanci svojim posadkam po vsem svetu od laboratorija v Bostonu pred meseci ožarčeni bekon-trebušina ali panceta.

V istem laboratoriju pri Bostonu delajo danes poskuse z mnogimi drugimi živali: različno sadje, različna povrtnina, zmleto meso, najrazličnejše ribe itd. — V Gloucestru (Massachusetts) pa urejuje AEC nov laboratorij, ki se bo pečal predvsem s konserviranjem rib.

JABOLKA IN CVETLICE NA DANSKEM

Tudi na Danskem so vzorni sadovnjaki, ki se v zadnjem času tudi hitro množijo. Letos je lastna cena za kg jabolka 60 lir in 42% stroškov za ročno delo gre na račun za obrezovanje živih mej, s katerimi so sadovnjaki obdani.

V zadnjih 10 letih se je več kot podvojila površina, na katero sadijo cvetlice čebulnice.

KORUZA IN PRIREDITEV MESA

Lani v Italijo uvožena koruza je stala približno 36 lir za kg.

Za prireditev 1 kg mesa pri piščancu potrebujemo v glavnem 3 kg korusa, ki stane 108 lir (= 3 x 36). Seveda so potrebni še neki dodatki, ki pa ne stanejo vsi skupaj 50 lir.

Kg prašičjega mesa dobimo s 4 kg korusa, torej 4 kg x 36 = 144 lir + za 50 lir dodatkov.

Za 1 kg govejega mesa pri mladih živalih potrebujemo 3,5 kg korusa = 126 lir in za 50 lir dodatkov.

Za 1 kg govejega mesa pri živini z živo težo 350 kg potrebujemo 5 kg korusa; 5 kg x 36 lir = 180 lir.

Za kg govejega mesa pri starejših živalih potrebujemo 7 kg in tudi več korusa, kar znatno podraži lastno ceno za kg mesa mladih živali.

Lahko pa bi gnojili s kmetijsko sečjo (urea agricola), ki je med dušičnatimi gnojili najmočnejša, saj vsebuje 46% dušika ali trikrat toliko kot apneni soliter. Zato bi pri vseh treh gnojenjih razdelili na vsak ar samo 1 kg seči, vsakokrat po 300 do 350 gramov.

Ne smemo biti prepozni z gnojenjem! Ko se začne žito stebeliti, ne bomo s solitrnim gnojenjem dosegli več in bolj klenege zrnja, ampak več slame, žito pa bo pozneje dozorelo.

—0—

NAJVEČJI PLUG

Najbrž so največji plug na sv. tu skovali za kmetijsko obnovo široke planjave pri Sv. Ani v Kaliforniji — ZDA, katero je velika poplava pokrila z 80 cm debelo plastjo gramoza in nerodovitnega peska. Z nalašč skovanim orjaškim plugom napravijo 70 cm široko in 180 cm globoko brazdo. Na ta način spravijo na vrh rodovitno zemljo.

SLONOKOŠČENO - BELE OLIVE

V okolici Rima gojijo vrsto oljk »leucocarpa«, ki rodijo slonokoščeno-belo barvane olive, ki so prav dobre za pridobivanje olja.

VIRGILU ŠČEKU V SPOMIN

Pismo, ki so ga po škofovem naročilu prečitali vernikom vse škofije, je povzročilo pozornost v časopisju Italije in tujih držav. V Trstu je prvi v zboru bil »Il Piccolo«, ki je pisal, da duhovniki niso bili preganjani,

93. Dr. E. BESEDNJAK

ker so duhovniki, temveč politični agitatorji, ki so bolj ljubili jugoslovansko trobojnico nego svoj črni talar.

Ali je Piccolu znano, da so njegovi somišljeniki vdrlji v Pomjanu in na Veprincu v cerkev, da s streljanjem in preklinjanjem onemogočijo slovensko službo božjo in razženejo vernike? Naj nam Piccolo dokaže, da duhovnik tedaj ni stal na leci kot pastir svojih vernikov, temveč kot politični agitator!

RAZLAGA EDINOSTI

Fašistično glasilo »Il Popolo di Trieste« je napadlo Edinost, ker je v članku »Papeževo pismo« priobčilo obširen komentar.

»Besede Benedikta XV.« — je pisalo — »so čez noč postavile vse trpljenje istrskih Hrvatov in Slovencev v ospredje italijanske javnosti, njegove besede so obrnile pozornost 40 milijonov Italijanov na krvavečo Istro. Vse, kar čuti le iskro krščanske pravice, se bo sedaj moralo postaviti na stran našega mučeniškega narodiča.«

»Naši preganjani duhovniki, naši kmetje, učitelji in delavci naj se zavedajo, da stojte simpatije vseh krščanskih narodov na njihovi strani.«

»Besede, ki jih je spregovoril poglavar krščanstva, so vplivale na naše ljudstvo kakor odrešenje. Papež Benedikt XV. se je brez vsakega omahovanja in obotavljanja postavil na stran tlačanih, preganjanih, zasramovanih in ponižanih.«

»Njegovo pismo pa je tudi težka in strašna obsodba vseh onih, ki so sodelovali pri krutem preganjanju našega ljudstva. Pred vsem krščanskim svetom stojte osramočeni vsi oblastniki, ki so si mašili ušesa pred bolestnim vpitjem ljudstva, da beže duhovniki

pred svojimi preganjavci v gozdove in iščejo skrališč kakor divja zverina. Moralno obsojene stojte pred sodbo cele Italije tiste nepregledne vrste orožnikov, financarjev, okrajnih glavarjev, generalnih civilnih komisarjev, ki so te zločine dopuščali in naskakovalce našega ljudstva podpirali in podpihovali. Poražene stojte pred nami vse dose danje vlade, ki so mislile, da smejo z nami, ker smo šibki in majhni, delati, kar hočejo.«

PRAZNE GROŽNJE POPOLA DI TRIESTE

Glavno fašistično glasilo je odgovorilo na članek z napadom, ki je bil povsem neopravičen. Gospod Matej Kocjančič, prejšnji župan v Marezigah, je dobil od odbora za pomoč nesrečnim žrtvam v Istri 2000 lir, da jih razdeli med revne družine. V nedeljo ga pokličejo orožniki k sebi, ga aretirajo ter odvedejo v klenjenega kakor največjega zločinca v Koper, dasi se je pobiranje darov vršilo s škofovim privoljenjem.

»Popolo di Trieste« piše, da ga pismo Benedikta XV. ni niti malo pretreslo. Kakršna si bodi sodba Francije, Anglije itd., ga pušti povsem hladnega, ker one gospode predobro pozna. Naj Edinost, kakor najbolje zna, širi in tolmači papeževo pismo, to mu je prosto delati.

Toda položaja naj ne izrablja proti vsemur, kar je italijanskega; svojim čitateljem naj ne daje vtisa, da bodo mogli že vse tvegati, kajti zadostoval bi en sam migljaj in vsa bojna fronta proti Slovincem bi bila v hipu pokonci. In Edinost naj bo le prepričana, da nobena vladna pomoč, ne francoska ne angleška ali ameriška, ne bi mogla ustaviti vala. (Dalje)

Naročnike, ki še niso poravnali naročnine, opozarjamo, naj to store čimprej. Poravnajo jo lahko ali na upravi lista ali po poštni položnici, ki jo dobe na vsakem poštnem uradu.

Uprava

Pada, pada beli sneg...

Sneg je veselje otrok in tudi odrastlih pri zimskem športu. Pomeni pa tudi skrbi in stroške za marsikatero družino in občinsko upravo.

Mestni očetje v New Yorku so v stalnih skrbih, da se ne bi ponovili dnevi, kot so bili v decembru leta 1947. Na mesto je padlo nič manj kot 90 milijonov ton snega. Občina je morala najeti 30.000 delavcev in potrošiti 6 milijonov dolarjev, da so sneg odkidali. Še več snega je nametlo po starih poročilih 4. februarja leta 1798 v Virginiji. V enem dnevu ga je padlo 150 centimetrov, dva dni nato pa še drugih 100 centimetrov. Prvenstvo v snežnih nametih je pa odneslo doslej kalifornijsko mesto Tamarick. V zimi leta 1907 ga je padlo v predelih kar 22 metrov in 10 centimetrov. To se sliši že kot pripovedovanje lažnjivega kljukca, a je gola resnica. Marsikje, in zadnja leta tudi pri nas, je sneg prav dragocena zadeva.

Precej pa stane tudi ugotavljanje, ali bo snežna odeja dovolj debela, da bo koristila s svojo močo spomladanskim posevkom. V enajstih zapadnih republikah Združenih držav si farmarji zaskrbijo ogledujejo, ali bo tajanje snega napolnilo suhe rečne struge in vodne rezervoarje za poletno namakanje. Tehniki hodijo v zimi po deželi s posebnimi merilnimi napravami za ugotavljanje snežne debeline in kakovosti. Ze samo ta meteorološka služba stane državo okoli milijona dolarjev.

Snežno odejo so začeli v Ameriki in v Kanadi izrabljati še na poseben način. Znano je, da sončni žarki ne raztapljajo snega dovolj naglo, ker se odbijajo od bele barve. Spodnje plasti snega poledenijo, da ne more snežnica pronicati v suho zemljo. Inženir Aylwin je izumil zatorej posebno pripravo, s katero počrni sneg. Črna barva namreč vpija sončne žarke in pomaga sneg topiti. Inženir je vdela na helikopterje posebne peči, ki proizvajajo ogromno količino saj; te se vležejo na sneg in ga počrnijo. »Leteče peči« so zlasti v Kanadi rešile že na tisoče ton žitnega pridelka.

(Nadaljevanje na 9. strani)

»Iz radovednosti,« se je branil Sever.

»Iz radovednosti? Ste morda tudi iz tega vzroka vzeli v najem sobo moje sestre? Radovednost vas je gnala tudi h Kalcu? In vse ostalo?«

Zavila sta okrog ogle v stransko ulico. Sever se je ustavil. »Kaj hočete zvedeti,« je vprašal navidezno brezbržno.

»Resnico,« je odgovorila in uprla vanj svoje velike oči.

»Resnico,« je ponovil Sever. »Odgovor je najbolj enostaven na svetu: Jaz te ljubim Elvina!« Dvignil je svoje roke in jih položil na njene rame. Stal je tako blizu nje, da je čutil njeno dihanje in slišal, kako ji bije srce.

»Moj Bog!« se je Elvina skoro ustrašila in potopila svoj pogled v njegove oči. »Saj me niti prav ne poznate! Kar ste v teh dneh slišali o meni, ni vse najlepše...«

On je nagnil glavo in zašepetal: »Poznam te, Elvina, že od vekomaj.« Resno je nadaljeval: »Tvojo podobo nosim v srcu že dolgo, dolgo... In ko sem takrat... videl tvojo sestro...«

Reportaža o ELVINI

R. B.

16

»Toda podoba... je le zunanji videz...« se je dekle zasolžila.

»Včasih je, v tem slučaju pa ne. Jaz te ljubim Elvina, to je vse. Od vedno sem te ljubil in te bom vedno, tudi... sto let. Prava, globoko občutena ljubezen ne potrebuje časa. Sama se izpove — v sekundi ali pa nikdar.«

Oba sta kar pozabila, da stojita na cesti. Zdelo se jima je, kot da hodita z roko v roki po cvetoči poljani.

»Ti molčiš,« se je Sever predramil. »Da, saj res, pozabil sem, da je lahko tudi velika in globoka ljubezen samo enostranska... Ni našla pri tebi — odmeva?«

Sever je čutil, kako je ona dvignila roko in pogladila prav na rahlo njegove temne lase.

»Pač, tvoja ljubezen je moja ljubezen. Sama ne vem, kako je vzklika. Že ko si me srečal na cesti... Takrat sem se te pa še bala, Srečko. Včeraj mi je pa postalo jasno: kakšen si ti, odločen, jasen, brez pretiravanja... dober... takega sem sanjala že kot mlada deklica...«

Sever je čutil, da nima kaj odgovoriti na te besede. Sreče ne moreš zajeti v besede. K njemu je prišla, kot čudovit dar, držal jo bo z obema rokama.

»Elvina,« je šepnil in jo na rahlo poljubil na ustnice.

K O N E C

Izdaja Konzorcij Novega lista • Odgovorni urednik Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ul. Sv. Franciška 20 — Telefon 29-477

ŠPORTNI PREGLED

Pregled športne dejavnosti l. 1963

S to številko pričenjamo objavljati kratek pregled vse športne dejavnosti v pravkar minulemu letu 1963.

Začenjamo kar z **nogometom**, ki je brez dvoma najbolj razširjen šport po vsem svetu. Znano je, da v Evropi kar mrgoli nogometnih prvenstev in pokalov, ki so bili lani povečini plen italijanskih ekip. Milan je končno osvojil »Pokal evropskih prvakov« s tem, da je v Londonu porazil portugalskega prvaka Benfica z izidom 2:1 (0:1). Italijansko moštvo je v finalu igralo z naslednjo postavo: Ghezzi; David, Trebbi; Benítez, Maldini, Trapattoni; Pivatelli, Sani, Altafini, Rivera in Mora. Milan je zaradi tega pokala zancemaril italijansko prvenstvo, ki je tako pripadlo ekipi Internazionale (vedno iz Milana) in pokal Italije, ki ga je osvojila Atalanta. Italijani so bili prvi tudi v tekmah za »Alpski pokal« (zmagala je Juventus) in za »Pokal prijateljsiva« (zmagala je Genoa).

Zelo zanimive so bile tekme za »Pokal evropskih pokalov«, ki ga je osvojil angleški klub Tottenham, in za »Pokal velesvjetskih mest«, kateri je pripadel španski ekipi Valencia. Na sporedu so bile še tekme za dva pokala: »Pokal Rappana«, ki ga je dobila ekipa Slovan (CSR), in »Pokal srednje Evrope«, ki ga je osvojil budimpeštanski MTK.

Nepozabne so bile tudi tekme za moštveno prvenstvo sveta med Milanom in brazilskim Santosom. V prvi tekmi so zmagali Italijani z izidom 4:2; Brazilci pa so se v povratni tekmi maščevali z istim izidom (4:2) ter zmagali tudi v tretji odločilni tekmi (1:0). Anglija je 23. oktobra premagala šibko enajstorico »Ostalega sveta« z izidom 2:1. V tej ekipi se je odlikoval vratar Jašin (Sovjetska zveza), katerega so proglasili za najboljšega nogometaša leta 1963. Sledijo Rivera (Italija), Greaves (Anglija), Eusebio (Portugalska) in Puskas (Spanija). Najboljše evropsko moštvo je bil Milan, najboljša državna reprezentanca pa Anglija. Najboljša ekipa Evrope bi bila tako sestavljena: Jašin (SZ); Armlfield (Anglija), Schnellinger (Nem-

čija); Trapattoni (Italija), Maldini (Italija), Masopust (CSR); Rivera (Italija), Greaves (Anglija), Eusebio (Portugalska), Law (Škotska) in Charlton (Anglija).

Tudi **rugby** je zelo zanimiv šport in močno se je razširil tudi v vzhodnih evropskih državah. Najpomembnejši dogodek leta je bil neodločen izid Romunije v Toulousu proti Franciji (6:6). Romuni so nova mlada sila evropskega rugbyja, medtem ko so Francozi nekoliko v krizi. Zanimiva je bila tudi turneja svetovno znane ekipe All Blacks (Nova Zelandija), ki skupno z južnoafriškim klubom Springboks spada med najboljša moštva na svetu sploh. Romuni so porazili italijanskega prvaka Rovigo z izidom 35:3.

Tudi v **hokeju na travi** so bile lani zanimive tekme, posebno v mestu Lionu (Francija), kjer je dvanaest držav odigralo več dni trajajoči predolimpijski turnir. Na prvo mesto se je pričakovano uvrstila Indija, medtem ko predstavlja največje presenečenje odlična igra Nizozemske. Zelo so razočarali Italijani (predzadnji!).

Lani sta bili na sporedu tudi evropski prvenstvi v **odbojki**. V moški konkurenci so nepričakovano, čeprav zaslužno, zmagali igralci Romunije pred Madžarsko in Sovjetsko zvezo. Pri ženskah pa je prvo mesto pripadlo močni postavi Sovjetske zveze, pred Poljsko in Romunijo.

Košarka je bila lani na dnevnem redu. Košarkaši so tekmovali za svetovno, evropsko in za sredozemsko prvenstvo. V Rio de Janeiro so maja meseca nastopile najboljšie reprezentance na svetu za ta častni naslov. Zmagali so domačini, in sicer po zaslugi občinstva. Velik uspeh je dosegla Jugoslavija, ki se je uvrstila na drugo mesto pred Sovjetsko zvezo in Združenimi državami Amerike. Oktobra meseca pa so evropske reprezentance nasto-

pile v Wrocławu na Poljskem in tu se je Sovjetska zveza maščevala nad Jugoslavijo, ki se je uvrstila šele na tretje mesto. Odlikovala se je tudi Poljska, druga na lestvici, medtem ko so zelo razočarali Italijani (šele dvanajsti v Evropi, medtem ko so bili v Braziliji sedmi). Italija si je nekoliko opomogla s končno zmago na sredozemskih igrah.

Evropsko moštveno prvenstvo je osvojila ruska ekipa Ts-SKA, ki je v finalu porazila španske prvake Real Madrida. Zanimive so bile tudi tekme v Benetkah (turnir mladink), kjer je zmagala Jugoslavija, in v Messini (ženski turnir), kjer se je na prvo mesto uvrstila Bolgarija.

(Dalje prihodnjic)

Iz živalskega sveta

Radio in golobi

Novi izumi vplivajo na svoj način tudi na živali. Čeprav so različnim spremembam bolj prilagodljive kot človek, se vendar ne znajdejo na primer spricho radijskih valov. Rejci golobov-pismonošev so ugotovili, da zlasti televizijski žarki odvzamejo golobom čut za smer. Na neki golobji postaji blizu Sydneyja so spuščali že več tednov golobe s poročili v svet, a na njih povratek domov so zaman čakali. Naposled so opazili, da so letele golobje jate mimo svojih hišic, toda naravnost nad odprto morje, kjer so popadale v valovje. Smer so jim prekrižali televizijski valovi in živalice so se izgubile.

Spanje velikih rib

Večkrat si je že ta ali oni zastavil vprašanje, kako in kje spijo velike ribe. Po dolgih opazovanjih so riboslovci ugotovili, da spijo veliki delfini 30 centimetrov pod vodno gladino na odprtem morju. Vsake pol minute avtomatično zamahnejo z zadnjo plavutjo, glava se prikaže nad vodo in tedaj delfin vsrka zrak.

Še bolj čuden je tjulenj. Pozimi zgine pod ledeno skorje in tam ždi. Od časa do časa priplava do ledene luknje, katero si je izklesal z močnimi čekani, in tam se nadiha zraku za več ur.

Mroč, tudi velik morski sesalec, pa spi drugače. On pri spanju kar navpično visi v vodi. Glavo moli nad gladino, ker ima okrog vratu nekake zračnice, katere si pred spanjem napihne.

Najbolj prijeten počitek si pa pripravi morska vidra. Ko je morje mirno, si poišče plavajoče šope morske trave in vanjo se zarije kot v mehko posteljo. Glavo ima višje podloženo kot na blazini in tako tudi lahko mirno diha med spanjem.

Pada, pada beli sneg...

(Nadaljevanje z 8. strani)

Kakšen pa je sneg?

Na to vprašanje ti bo vsakdo na kratko odgovoril: je lahek, mrzel, čist in popolnoma bel. To je le deloma resnično, ker je sneg eden izmed najbolj protislovnih pojavov v naravi.

Sneg je res lahek, a le v majhnih količinah. Če ga pa pade količkej več, že lomije in tlači ostrejšja. Prepričani smo, da je sneg mrzel. Ugotovili pa so, da so pozimi nezasnežena tla mrzlejša kot ona, ki so pokrita s snegom. Sneg pravzaprav ogreva zemljo. Po navadi ima le nič stopinjske temperature. Zrak med snežnimi kristali deluje kot izolirna plast.

Čistega snega je tudi prav malo. V njem je po navadi tudi precej prašnih delcev, ki tudi spremenijo barvo snega v rjavkasto in rumenkasto. Dostikrat pa je sneg tudi rdečkast. Ugotovili so, da ga pobarvajo številni mikrobi in majhne rastlinice, ki uspevajo tudi v snegu. Kar je pa še bolj čudno, v snegu živi tudi mala črna bolha.

Najlepše so pa snežinke in njih kristali. Kažejo na tisoče različic, v najlepših oblikah, kakršnih si ne bi mogel izmisliti največji umetnik.

ŽENA IN DOM

NEGOVANJE SUHIH IN MASTNIH LAS

Suhi lasje so ponavadi tudi tanki in krhki, težko jih češemo in večkrat ne držijo niti trajnih kodrov. Preden jih doma umijemo s posebnim šamponom ali preden gremo k frizerki, jih namažimo z olivnim oljem. Najbolje je, če to napravimo zvečer, da ponoči koža vpije hranivo in postanejo lasje voljniji. Seveda moramo lasje oviti z ruto, da ne umažemo posteljnine.

Če so lasje mastni in polni prhljaja, trajno kodranje nanje za nekaj časa zelo dobro vpliva. Pogosto in pretirano umivanje glave pa ni preveč koristno. Nekateri dermatologi ga celo odločno odsvetujejo. Nasprotno pa je zelo priporočljivo pogosto krtačenje las v vseh smereh. Nekateri izmed nas so verjetno že opazili, da so lasje postali veliko manj mastni po shujševalni kuri, ki je izključila vse maščobe in dala prednost zelenjavi in sadju.

Dobro je, če mastne lasje umivamo enkrat na teden, normalne lasje vsakih deset dni, zelo suhe in tanke lasje pa vsakih štirinajst dni.

Izbira šampona je odvisna od vrste las. Za mastne lasje so priporočljivi šamponi z dodatkom limone ali s posebnim dodatkom proti prhljaju. Suhi lasje potrebujejo hranljiv šampon, tj. šampon na osnovi olja ali jajčnega rumenjaka. Za zelo krhke in tanke lasje bomo izbrale tudi jajčni šampon ali pa šampon z rumom.

Razna lasna barvila in prelivji so danes popolnoma neškodljivi, biti pa morajo seveda dobre znamke. Če pa opazimo po njih uporabi kake motnje, verjetno izvirajo iz alergičnosti na katero od sestavin barvila. Najbolje je, da barvilo pred uporabo preizkušamo tako, da ga najprej namažemo po roki, in vidimo, kako koža reagira. Če po 24 urah ne opazimo na njej nobenega izpuščaja, lahko barvilo brez skrbi uporabljamo.

Za
naše
najmlajše

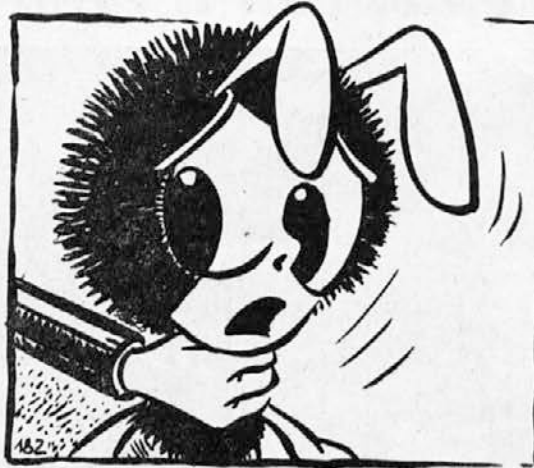
Piše
WALDEMAR
BONSELS

Čebelica Maja

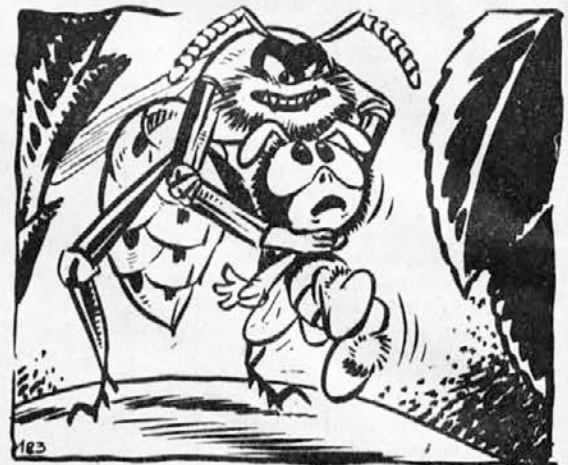
Riše
MIKI MUSTER

181. Zmedena od pravljичne lepote nočnih srečanj in doživljanjev je zjutraj sedela Maja na grmu v bližini starih vrh ob potoku. Sama ni vedela, kdaj in kako je prišla semkaj. Samo čudovite mile pesmi se je spominjala. Poslušala jo je kot zamaknjena. Ko se je zavedla, se je na nebu že svetila zarja in palčka ni bilo nikjer.

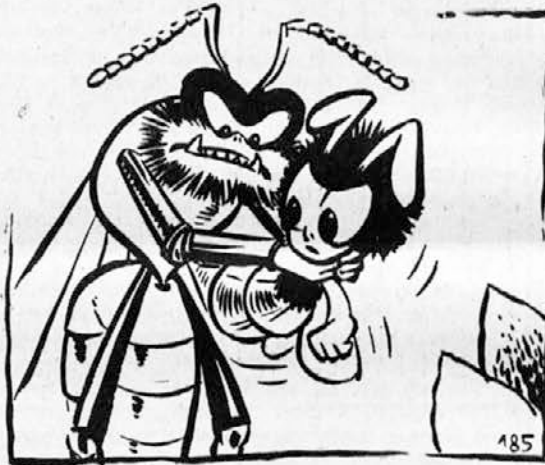
182. Iz zasanjanosti in sladkih spominov jo je zbudil glasen, zloben smeh, ki se ji je oglasil za hrbtom. Obenem je čebelica začutila, da jo je trda roka zgrabila za tilnik tako močno, da ji je skoraj zlomila vrat. Med krohot se je mešalo rožljanje oklepa. Maja se še obrniti ni mogla. Najprej je ugledala le roko v zlatem oklepu.

183. Potem je uzrla nad seboj ogromno glavo s strašnimi čeljustmi. Najprej si je mislila, da jo je ujela velikanska osa, potem pa je spoznala, da je padla v kremplje sršenu. Crnozlato progasta pošast je bila najmanj štirikrat večja od nje. Ko je končno prišla do sape, je Maja zavpila na pomoč glasno, kar je le mogla.

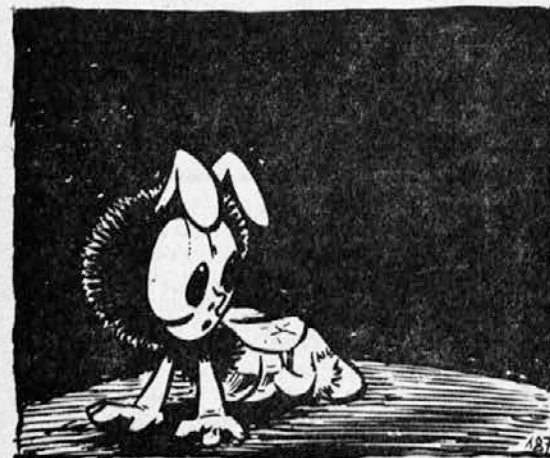
184. »Nikar no, dušica,« je dejal sršen z neznosno prijaznostjo in se Maji hudobno zasmejal. Čebelica pa je še bolj zakričala: »Izpustite me, ali pa vas pičim naravnost v srce!« — »Naravnost v srce — glej no, kakšen pogum!« se je norčeval sršen. Z naporom vsch svojih moči se je Maja v njegovem železnem prijemu le obrnila.

185. Nastavila je svoje želo na sredo sršenovih prsi — a glej čudo! Zelo se je upognilo ob trdem razbojnikovem oklepu. V sršenovih očeh je žarela jeza. »Lahko bi ti odtrgal glavo, mala, da bi te kaznoval za tvojo predrznost! In to bi tudi storil, toda naša kraljica se rajši hrani z živimi čebelami kot z mrtvimi!«

186. Se bolj je stisnil Majo v svoj trdi objem in z njo vred odletel proti razbojniškemu gradu, proti stari hišici za skorce, prbiti na deblo stare vrbe. »Takle slasten prigrizek, kot si ti, prinesejo svoji kraljici le dobri vojaki!« se je hvalil. To je bilo preveč za ubogo Majo. Zavrtelo se ji je v glavi, izgubila je zavest.

187. Ko se je Maja zbudila iz omedlevice, je bilo krog nje vse temno. Soparno ozračje je bilo polno ostrega, močnega duha, ki je bil strašnejši od vsega, kar je Maja poznala. Težka žalost ji je legla na srce. Rada bi jokala, pa ni mogla. »Zaenkrat me še niso požrli,« si je drhte rekla, »ampak to se lahko zgodi že naslednji trenutek.«

188. Skozi stene svoje ječe je razločno slišala glasove. Opazila je, da pada vanjo svetloba skozi ozko špranjo. Sršeni ne gradijo sten iz voska kot čebele, temveč iz neke suhe, sivemu papirju podobne snovi. Tenki pramen svetlobe je osvetlil tesni prostor, v katerem je tičala, Maja je v grozi spoznala, da je zaprta med mrličii.

189. Najbolj jo je presunila množica okleпов in kril umorjenih čebel. »Sedaj je še mene doletela ta groza, prav po čudovitih doživetjih prejšnje noči: v spomin na vse te lepote mi bo smrt še težja!« je vzdihovala mala ujetnica. Splazila se je k špranji in pogledala skozi njo, čeprav ji je srce zastalo od strahu.